

48

D122000011832

Rapportage MID
over

Iran

Lancering Shahab 3

Aangeboden aan
Voorzitter en leden CVIN
door
Directeur Militaire Inlichtingendienst

IRAN: LANCERING SHAHAB – 3 (BALLISTISCHE GROND - GROND RAKET)

19 juli 2000

INLEIDING

Het Iraanse ministerie van Defensie meldde op zaterdag 15 juli de succesvolle proeflancering van een *verbeterde* SHAHAB-3 ballistische raket. Deze tweede lancering sedert 1998 was bedoeld om het "technisch vermogen van het raketsysteem te testen", aldus de Iraanse bekendmaking. Hieraan werd toegevoegd dat het beproeven van de SHAHAB-3 dient "ter verbetering van het defensief potentieel, opdat Iran over een adequate afschrikking beschikt".

De testlancering van de SHAHAB-3, een raket voor de middellange afstand (NAVO-notie: MRBM, bereik 1.000-3.000 km), wordt dezerzijds bevestigd. De raket is op 15 juli afgevuurd om 05.52 uur (Nederlandse tijd), vanuit een ca. 100 kilometer ten zuiden van Teheran gelegen oefengebied nabij de stad Qom. Dit gebied is ook gebruikt voor de eerste SHAHAB-3 lancering (21 juli 1998) en er worden ook regelmatig SCUD-grond-grond raketten beproefd. Het doelgebied lag, evenals bij de eerste proeflancering, op slechts 60 kilometer van de oostgrens met Pakistan. Het betekent dat de afstand overeenkomt met het *potentiële* bereik van de SHAHAB-3 (1.000-1.300 km).

Op dit moment worden de vluchtgegevens van de SHAHAB-3 test en overige gerelateerde aspecten door westerse inlichtingendiensten nader geanalyseerd. Derhalve moet worden afgewacht of de test inderdaad succesvol was, wat Iran beweert.

BEOORDELING

Internationale samenwerking. Zoals eerder gerapporteerd, werkt Iran op raketgebied samen met Noord-Korea. Vanaf het begin was de beoordeling in westerse inlichtingenkringen dat de SHAHAB-3 een gemodificeerde afgeleide is van de Noord-Koreaanse NO DONG-1 ballistische raket. Noord-Korea heeft de NO DONG-1 (potentieel bereik 1.000 km; ook aangeduid als SCUD-D, een modificatie van SCUD-C, bereik 600 km) sedert 1989 in ontwikkeling. De NO DONG-1, evenals alle SCUD-varianten, is in principe gebaseerd op technologie van het voormalige Sovjet SCUD-B raketsysteem en kan een gevechtsskop van 800 kilo dragen.

Noord-Korea heeft NO DONG-1 technologie en componenten aan Iran overgedragen, voornamelijk in ruil voor olie. Daarnaast verleent Noord-Korea mogelijk nog steeds technische steun bij de ontwikkeling door Iran van de SHAHAB-3.

Dit geldt zeer waarschijnlijk ook voor het SHAHAB-4 project. Dit raketsysteem, met een voorzien bereik van 2.000 km, zou bedoeld zijn voor het in de ruimte brengen van satellieten.

Overigens, naast de Noord-Koreaanse betrokkenheid heeft Iran technologie voor zijn verschillende raketprojecten van VR China en uit Rusland betrokken. Wat Rusland betreft

gaat het primair om individuele bedrijven en instituten gespecialiseerd in rakettechnologie en niet om leveranties door staatsbedrijven onder centraal gezag van Moskou.

Vooruitzicht. Bij het (voorlopig) wegvallen van Irak en de achterstand van Syrië (Libië speelt een kleine rol) op het terrein van ballistische raketprogramma's, neemt Iran momenteel een leidende positie in de regio in. In de zich wijzigende militaire krachtsverhoudingen neemt de *potentiële* dreiging van Iran toe. Ook al spreekt de Iraanse leiding over een (defensieve) "strategische afschrikking" die noodzakelijk is om de nationale veiligheid te garanderen.

Deze potentiële dreiging neemt toe als Iran op termijn er toe zou overgaan de SHAHAB-3 geschikt te maken voor chemische, biologische of zelfs nucleaire gevechtscoppen. Voor westerse inlichtingendiensten staat het vast dat Iran de technische kennis heeft chemische gevechtscoppen voor raketsystemen (primair SCUD-C die het zelfstandig produceert) te vervaardigen. Door het tot dusver vrij beperkte programma is een biologische gevechtscop nog geen reële mogelijkheid. Verder gaan westerse inlichtingendiensten ervan uit dat Iran, met substantiële buitenlandse steun, binnen vijf jaar een (rudimentair) nucleair wapen kan hebben ontwikkeld. Zonder deze steun is de termijn hiervoor waarschijnlijk tien jaar.

Bedacht moet worden dat de Iraanse militaire doctrine niet alleen is gebaseerd op afschrikking, maar ook op vergelding. Wat dit aangaat zijn de ballistische raketsystemen SHAHAB-3 en SHAHAB-4 waarover Iran zal gaan beschikken, zonder een nucleaire lading als afschrikkinginstrument van weinig betekenis.

Bij dit alles dient te worden aangetekend dat Iran geen ondertekenaar is van het Missile Technology Control Regime (MTCR, 1987). Dit is een samenwerkingsverband van voornamelijk westerse landen dat de export van rakettechnologie en componenten naar verdachte landen (m.n. "risico"-landen Iran, Syrië, Irak en Libië) poogt te voorkomen. Trouwens, ook VR China is geen lid is van het MTCR. Beijing heeft weliswaar verklaard zich te zullen houden aan de geest van deze overeenkomst, maar in de praktijk blijkt dat het rakettechnologie en onderdelen blijft exporteren.

Aangaande de betrekkingen tussen Iran en VR China is het bezoek van president Khatami aan Beijing, in juni jl., vermeldenswaard. Hierbij is gesproken over "strategische onderwerpen" en er werd onder andere een overeenkomst over technische (lees: militair-technische) samenwerking ondertekend. Het is een aanwijzing voor de goede bilaterale relatie.

Opstelling van de Verenigde Staten / Westen. Het mag duidelijk zijn dat indien Iran zijn strategische plannen weet te realiseren, het in de regio een positie zal innemen die het Westen / NAVO zorgen zal baren. Gelet op het SHAHAB-project moet er rekening mee worden gehouden dat voor het jaar 2010 alle relevante doelen in West-Europa binnen bereik van Iraanse raketsystemen komen. Deze ontwikkeling onderstreept de argumentatie van de Verenigde Staten om te komen tot een *National Missile Defense (NMD)* systeem, dat wellicht geografisch verder (West-Europa) zal reiken.